

ผลงานสร้างสรรค์ประติมากรรมชุด ผิดที่ผิดทาง

SCULPTURE CREATION IN MISPLACE

พัทธรา ผดุงสุนทรารักษ์^{1*}

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมชาวสยามตั้งแต่อดีตกาลผูกพันอยู่กับสายน้ำ ในวรรณกรรมชั้นสูงและพื้นบ้าน มักพบเห็นการแสดงออกเกี่ยวกับน้ำ สัญลักษณ์ทางน้ำ หลักฐานที่ชัดเจนคือการใช้ “งู” หรือ “นาคร” เป็นสัญลักษณ์แทนน้ำ การสร้างบ้านยกพื้นสูงเพื่อระบายความชื้น รู้จักปรับตัวให้กลมกลืนกับธรรมชาติแวดล้อม แต่ผลพวงจากการพัฒนาให้ทันสมัยด้วยกระแสบริโภคนิยมที่ไร้ขอบเขต ได้ทำลายระบบนิเวศจนเสียความสมดุล เกิดภาวะเรือนกระจกที่ส่งผลกระทบต่อดินฟ้าอากาศทั่วโลก ฤดูกาลที่เคยหมุนเวียนตามวงจรธรรมชาติกลับไม่อาจคาดหมายได้ในปัจจุบัน การบริหารประเทศด้วยการรวมความเจริญทุก ๆ ด้านไว้ในเมืองหลวงเพียงแห่งเดียว เป็นการพัฒนาที่มีความเสี่ยงสูง โดยเฉพาะเมื่อเกิดภัยพิบัติ แม้ว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยพิบัติเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป แต่ผู้บริหารประเทศไม่ตระหนักในการเตรียมเผชิญปัญหาและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบที่เกิดในวงกว้าง ไม่มีแผนแก้ปัญหาในระยะยาว เกิดความเหลื่อมล้ำที่ขาดหลักธรรมาภิบาล และประเมินสถานการณ์ที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงต่อการเผชิญกับภัยพิบัติที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ความไม่เตรียมพร้อมเหล่านี้จึงเป็นความ “ผิดที่ผิดทาง” และการใช้เทคโนโลยีไม่สอดคล้องกับปัญหา การพัฒนาเมืองหลวงอย่างไร้ทิศทางมีแนวโน้มจะเป็นแบบอย่างที่ผิดพลาดให้กับเมืองอื่น ๆ การศึกษาดันเหตุแห่งปัญหาให้รอบด้านและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมน่าจะเป็นหนทางที่ทุก ๆ ฝ่ายนำมาปฏิบัติร่วมกัน

คำสำคัญ : ผิดที่ผิดทาง

¹ อ., สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

* Corresponding author : e-mail patara@tsu.ac.th tel 086 - 2847516

ประจำปี 2555

Abstract

In the past, people learned to live in harmony with the environment, local people used the wisdom accumulated by their ancestors to manage natural resources as can be seen in terms of their daily activities, such as work and festivals. Unfortunately, the developing world has changed today's people to puts strong pressure on building new industrial, commercial, residential and transport infrastructure. A long-held confidence in technology has lulled us into thinking we are immune to the natural disasters. But the Great Flood of 2011 has clearly shown that technology has failed us. Our faith in big bags, levees, and channelization works was misplaced. Accordingly, we have to ask if we truly know how to handle technology and decide what it has done to enhance your life or detract from it. People should address the need that strengthens compliance and enforcement for good governance that leads to sustainable development.

Keywords : Misplace

ประเภทของผลงานสร้างสรรค์

ปริทัศน์มากรรม

แนวความคิด

การพัฒนาทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมตามกระแสบริโภคนิยมโดยเน้นมูลค่าจากผลผลิตมวลรวมประชาชาติ (Gross National Products – GNP) เป็นหลักขาดการศึกษาอย่างรอบด้าน ผลงานค้นคว้าทางวิชาการไม่ได้รับการนำไปใช้พัฒนาประเทศอย่างจริงจัง จึงขาดองค์ความรู้ที่จะรับมือกับวิกฤตการณ์หรือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมา นักการเมืองแย่งชิงกันสร้างผลงานเอาหน้า สื่อมวลชนมุ่งประโคมข่าวร้ายเกินจริงเพื่อเพิ่มยอดขาย สังคมเกิดความสับสนอลหม่านอยู่ในวังวนข่าวลือ สร้างความเสียหายทั้งด้านวัตถุและจิตใจต่อผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ภัยพิบัติและผู้รับข่าวสารทั่วประเทศ “ความไม่รู้” ได้พอกพูนมีจนาธิฐ การใช้เทคโนโลยีโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบก็เปรียบได้กับ “ความไร้เดียงสาทางเทคโนโลยี” ที่สร้างความเชื่อมงายว่ามนุษย์สามารถเอาชนะธรรมชาติได้ จึงสูญเสียสำนึก “ความเคารพธรรมชาติ” และวัฒนธรรมประเพณีที่บรรพบุรุษเคยสร้างกลมกลืนกับธรรมชาติเอาไว้ เป็นความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่จะชักนำภัยและอนาคตที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงเข้ามาสู่ชีวิตมวลมนุษย์ด้วยกัน

ความสำคัญของการทำงานสร้างสรรค์

ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นอยู่อย่างมาก ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นเหนือการคาดคะเน เกิดภัยพิบัติขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า สร้างผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของมหาชน ทั้งนี้ล้วนเกิดจากการกระทำที่ไม่ตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืน และการมีส่วนร่วมของเจ้าของพื้นที่ แผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ในเป้าหมายข้อ (2) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการประเทศเพิ่มชิ้นการสร้างสรรคศิลปะในยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ได้ให้ความสำคัญกับจิตสำนึกทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจึงนำการสร้างสรรคศิลปะเข้าสูการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกสาธารณะ ช่วยผลักดันการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศ และภูมิปัญญาบรรพบุรุษที่เคารพธรรมชาติ ดูแลรักษาสังแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างสรรคศิลปะที่มีมิติสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสร้างจิตสำนึกการแสดงออกทางความคิดต่อการพัฒนาบ้านเมืองผ่านผลงานศิลปกรรม
3. เพื่อนำกระบวนการสร้างสรรคบูรณาการกับการเรียนการสอน
4. เพื่อพัฒนาแนวทางการสร้างสรรคสู่การเผยแพร่ต่อสาธารณะ

กระบวนการของการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่
2. รวบรวมข้อมูลที่เป็นประเด็นปัญหา แล้วสรุปเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค
3. รวบรวมข้อมูลประกอบการร่างแบบจำลอง
4. ร่างแบบจำลองหลาย ๆ แบบ เริ่มต้นด้วยการวาดเส้น แล้วตกแต่งต่อด้วยโปรแกรม Photoshop
5. เลือกแบบที่สอดคล้องกับแนวความคิดมากที่สุดเพื่อขยายเป็นต้นแบบ
6. สร้างต้นแบบประติมากรรมด้วยดินน้ำมัน
7. สร้างแม่พิมพ์ด้วยยางซิลิโคน
8. หล่อผลงานประติมากรรมเด็กด้วยวัสดุถาวร เช่น ไฟเบอร์กลาส ตกแต่งจนแล้วเสร็จ
9. หล่อเรซินใสที่ละชั้น ๆ แสดงสัญลักษณ์ของน้ำหุ้มรอบตัวเด็ก จนเป็นแท่งสี่เหลี่ยม
10. จัดแต่งให้เรียบร้อยสมบูรณ์

อุปกรณ์ในการดำเนินการผลิตผลงานสร้างสรรค์

1. ดินน้ำมันสำหรับปั้นต้นแบบ (ใช้ดินเหนียวก็ได้ แต่ดินน้ำมันสะดวกกว่าที่ไม่ต้องฉีดย้ำเพื่อไม่ให้ดินแข็งตัว) เป็นวัสดุที่อ่อนนุ่ม เพื่อให้สามารถเปลี่ยนแปลงรูปทรงได้จนกว่าผู้ปั้นจะพอใจ
2. ยางซิลิโคน สำหรับสร้างแม่พิมพ์ที่ต้องมีความยืดหยุ่นตัว จะได้ไม่ต้องแบ่งพิมพ์มากขึ้นจนเกินไป (จำนวนชิ้นของแม่พิมพ์ยิ่งมากก็จะมีตำหนิมากขึ้น) และยางซิลิโคนยังทนความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาของเรซินในขณะที่กำลังจะแข็งตัว
3. วัสดุไฟเบอร์กลาสสำหรับหล่อประติมากรรมเด็ก เพื่อให้คงทนถาวรและมีน้ำหนักไม่มากนักเมื่อเทียบกับปูนปลาสเตอร์ หรือปูนซีเมนต์ (วัสดุประเภทปูนจะมีความชื้นจากน้ำที่ผสมไม่เหมาะสมกับการหล่อเรซินใสหุ้มรอบ)
4. เรซินใส ที่เมื่อหล่อหุ้มประติมากรรมแล้วยังสามารถมองเห็นด้านในได้ ผสมสีได้อย่างที่ต้องการ เมื่อหล่อซ้อนกันเป็นชั้น ๆ ด้วยน้ำหนักสีที่แตกต่างกัน จะให้ความรู้ลึกซึ้งระดับของน้ำ

ประจำปี 2555

เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาสและเรซินใส

ผลงานสร้างสรรค์

แบบจำลองผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน “ผิดที่ผิดทาง”

แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 ได้สรุปไว้ในข้อ 2.3.1 การพัฒนาเมืองและกรุงเทพมหานครขาดการวางแผนและกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาระยะยาวอย่างเป็นระบบ และ 2.3.2 ทางด้านการประสานงานยังขาดสถาบันและขีดความสามารถในการวางแผนงานและการประสานโครงการพัฒนาเมือง ได้มีการศึกษาปัญหานี้มาตั้งแต่เมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา แต่การพัฒนากรุงเทพมหานครก็ยังเป็นไปอย่างไร้ระบบอยู่อย่างเดิม เมื่อความเจริญก้าวหน้า ความสะดวกสบายทุกอย่างที่มีได้ในประเทศไทย การพัฒนาที่เหลื่อมล้ำ ขาดความสมดุลกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศ จึงได้มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนเข้าสู่เมืองหลวง จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร 8.3 ล้านคนเมื่อปี 2553 เมื่อเทียบกับประชากรภาคใต้รวมกันทั้งภาค 8.9 ล้านคนกรุงเทพมหานคร จึงอัดไปด้วยผู้คน ยวดยาน และอาคารสถานที่อีกมากมาย ทั้งยังได้ขยายไปกลืนกินพื้นที่ปริมลทรอบด้าน ความเติบโตของกรุงเทพมหานครไม่สอดคล้องกับทำเลที่ตั้งซึ่งเป็นทางผ่านเมื่อน้ำหลาก การพัฒนาพื้นที่น้ำหลากในอดีตให้เขตปลอดน้ำท่วม กลับสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่รอบนอก หลายพื้นที่มีสภาพน้ำขังอยู่นานกว่า 2 เดือนเด็กทารกที่หลับคุดคูอยู่ในกระแสน้ำ เป็นสื่อเปรียบเปรยการจัดวางอย่างไม่ถูกที่ถูกทาง คล้ายวัตถุที่ปราศจากความรู้สึกนึกคิด ไม่ตระหนักต่ออุบัติเหตุ และเตรียมพร้อมสำหรับการเผชิญปัญหา ได้แต่แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งเป็นคราว

แบบจำลองผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2

ชื่อผลงาน “ความไร้เดียงสาทางเทคโนโลยี”

งบประมาณมากมายที่รัฐบาลหลายสมัยได้ทุ่มเทให้กับการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาอย่างยาวนาน ไม่ได้รองรับความพร้อมในการเผชิญกับวิกฤตภัยพิบัติที่ไม่เป็นปกติทางธรรมชาติ อุบัติภัยส่วนใหญ่เป็นผลกระทบจากการพัฒนาเพื่อสนองลัทธิบริโภคนิยมของมนุษย์ ความไม่พร้อมในการเผชิญภัยพิบัติสะท้อนผ่านการขาดแคลนบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์และระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ข้าราชการใช้ภาพเด็กทารกสื่อความหมายถึง ผู้รับผิดชอบในการแก้ปัญหาภัยพิบัติ ซึ่งนอกจากรัฐบาลและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ยังหมายถึงผู้คนที่มีส่วนในการกระทำให้เกิดความผิดที่ผิดทาง เช่น การรุกรานพื้นที่ทางธรรมชาติ กระบวนการที่ทำให้โลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงทางสภาพดินฟ้าอากาศเพียงเพื่อความร่ำรวย สะดวกสบาย โดยไม่ตระหนักถึงหายนะภัยต่อส่วนรวมที่ตามมา เปรียบได้กับเด็กทารกที่หลับใหลอย่างสบายอารมณ์ ไม่ต้องรับรู้ว่าจะเกิดโทษภัยใดใดเมื่อเปลือกไข่ เปรียบได้กับพาหนะที่ใช้ในการหลีกหนีให้พ้นภัย ซึ่งเป็นพาหนะที่บอบบางและมีความเสี่ยงสูงสื่อความหมายถึง องค์ความรู้ ระบบการจัดการและเทคโนโลยีเกี่ยวกับภัยพิบัติที่ไร้ประสิทธิภาพ ได้แก่ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งเป็นคราวส่วนแถบสีที่ซ้อนทับขึ้นเป็นชั้น ๆ หมายถึงภัยพิบัติที่มีความเข้มข้นขึ้นเรื่อย ๆ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงเพียงแค่อุทกภัย แต่ยักรวมถึงภัยธรรมชาติด้านอื่น ๆ อีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Sumet Jumsai. (1997) **Naga Culture original in Siam and the West Pacific**. Bangkok : Bangkok Chalermnit Press & DD Books.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ

ประจำปี 2555

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
เศรษฐกิจแห่งชาติ

ถวิล นิลใบ. ความรู้เบื้องต้นในการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
รามคำแหง สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2554 จาก [http://www.eco.ru.ac.th/tawin/
education/edu2.htm](http://www.eco.ru.ac.th/tawin/education/edu2.htm)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2553. สำนักงานสถิติแห่งชาติ สืบค้นเมื่อวันที่
20 ธันวาคม พ.ศ. 2554 จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/census/census.html>

รูปผลงานสร้างสรรค์ ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 1

ภาพประติมากรรมเด็กชิ้นที่ 1 ก่อนประกอบเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์

ภาพชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ 1/1

ภาพชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ 1/2

ชื่อผลงานสร้างสรรค์	ผิดที่ผิดทาง
ชื่อศิลปิน	พัทธา ผดุงสุนทรารักษ์
เทคนิค, ขนาด	ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาสและเรซินใส
	ขนาด 29 X 43 X 23 เซนติเมตร
ปีที่สร้างงานสร้างสรรค์	2554

ผลงานสร้างสรรค์ชิ้นที่ 2

ภาพประติมากรรมเด็กชิ้นที่ 2 ก่อนประกอบเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์

ประจำปี 2555

ภาพชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ 2/1

ภาพชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ 2/2

ภาพชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ 2/3

ชื่อผลงานสร้างสรรค์

ชื่อศิลปิน

เทคนิค, ขนาด

ปีที่สร้างงานสร้างสรรค์

ความรู้เดียวสาทางเทคโนโลยี

พัทธา ผดุงสุนทรารักษ์

ประติมากรรมหล่อไฟเบอร์กลาสและเรซินใส

ขนาด 29 X 40 X 17 เซนติเมตร

2554